

حقوق شهروندی از نگاه یک شهروند

www.ketab.ir

نویسندگان:

پریسا قشقائی پور - فاطمه مهران فرد

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه: مهران فرد، فاطمه، ۱۳۵۵-

عنوان قراردادی: ایران. قوانین و احکام

Iran. Laws, etc

عنوان و نام پدیدآور: حقوق شهروندی از نگاه یک شهروند/ تالیف پریسا قشقایی پور، فاطمه مهران فرد.

مشخصات نشر: اهواز: پژوهندگان راه دانش، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۱۱۳ ص.

فروست: پژوهندگان راه دانش، شماره نشر ۱۵۵۳.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۵-۵۴۹-۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: حقوق مدنی -- ایران

موضوع: حقوق مدنی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

شناسه افزوده: قشقایی پور، پریسا، ۱۳۴۵-

رده بندی کنگره: KMH۵۰۰

شماره کتابشناسی ملی: ۷۵۲۱۲۰۹

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۰۹-۱۱۲.

موضوع: Civil rights -- Iran

موضوع: Civil rights -- Religious aspects -- Islam

رده بندی دیویی: ۳۴۶/۵۵

وضعیت رکورد: فیبا

اشارات پژوهندگان راه دانش

ناشر: پژوهندگان راه دانش

شماره نشر: ۱۵۵۳

نام کتاب: حقوق شهروندی از نگاه یک شهروند

نویسندگان: پریسا قشقایی پور، فاطمه مهران فرد

تیراژ: ۱۰۰۰

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۹

چاپ: ترنگ

صفحه آرای: پژوهندگان

سایز: وزیری

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۵-۵۴۹-۸

قیمت: ۷۰۰۰۰ تومان

website

www.dh.ketab.ir

instagram

@Pajopress

حق چاپ و نشر محفوظ است.

طبق قانون حقوق نویسندگان و مصنفان هرگونه کپی برداری به هر روش پیگرد قانونی دارد.

دفتر تهران: ۶۶۱۲۰۵۵۴ - ۰۹۱۲۸۸۸۴۹۶۹ دفتر اهواز: ۳۲۲۰۲۸۰۲ - ۰۹۱۶۱۱۸۵۱۱۸

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار
۱۱	تعاریف و اصطلاحات
۱۳	مقدمه
۱۴	تعریف حقوق شهروندی
۱۴	تعریف حقوق
۱۵	حقوق به معنای جمع حق
۱۵	حقوق به معنای معرفت حقوق
۱۵	حقوق به معنای مجموعه قواعد حقوقی
۱۵	حقوق به معنای نظام حقوقی یا نظام حقوقی یک کشور
۱۵	حقوق به معنای علم حقوق
۱۶	تعریف شهروند
۱۶	اقسام حقوق شهروندی از نظر موضوع
۱۶	۱- حقوق کلی و اساسی شهروندان
۱۶	۲- حقوق اجتماعی شهروندان
۱۷	۳- حقوق اداری و اقتصادی و فرهنگی شهروندان
۱۷	۴- حقوق قضایی شهروندان
۱۷	۵- حقوق شهروندی و نیازهای انسان
۱۷	۶- نیازهای مادی و جسمانی
۱۷	۷- نیاز به امنیت
۱۸	۸- نیازهای اجتماعی
۱۸	۹- نیاز به احترام و تکریم
۱۹	۱۰- نیاز به خودیابی و خود شکوفایی مادی و معنوی
۲۱	فصل اول: حقوق شهروندی از دیدگاه ما و بر اساس قوانین ما
۲۳	مقدمه
۲۳	تعریف حقوق شهروندی از دیدگاه ما و بر اساس قوانین ما
۲۴	حقوق شهروندی و اهمیت آن
۲۴	تقسیم‌بندی کلی حقوق شهروندی
۲۵	حقوق سیاسی
۲۵	حقوق اجتماعی
۲۶	جایگاه حقوق شهروندی

۲۶	ویژگی های حقوق شهروندی
۲۷	اهداف حقوق شهروندی در نظام حقوقی ایران
۲۷	ابعاد شهروندی
۲۸	تکالیف شهروندی
۳۰	پیشینه حقوق شهروندی
۳۰	الف: پیشینه حقوق شهروندی در ایران
۳۳	ب: پیشینه حقوق شهروندی در اسلام
۳۴	شهروندی و قوانین مربوطه
۳۴	الف: قانون اساسی و شهروندی
۳۵	حقوق شهروندی در ایران
۳۸	نقد حقوق شهروندی در قانون اساسی ایران
۴۱	فصل دوم: نقش حقوق شهروندی در تعامل بین روابط اداری و تکریم ارباب رجوع
۴۳	مقدمه
۴۴	سیر تحول نظام اداری
۴۷	نقش حقوق شهروندی در تعامل بین روابط اداری و تکریم ارباب رجوع
۴۹	تکریم ارباب رجوع
۴۹	طرح تکریم ارباب رجوع و اهمیت تکریم ارباب رجوع
۵۰	انواع ارباب رجوع، نیازها و انتظارات
۵۰	تعریف ارباب رجوع
۵۱	انواع ارباب رجوع
۵۱	الف) ارباب رجوع خارجی
۵۲	ب) ارباب رجوع داخلی
۵۲	تکریم ارباب رجوع یا مشتری
۵۲	اصول طرح تکریم
۵۳	تکریم در نظام اداری
۵۳	الف: سرعت ارائه خدمات در یک واحد و خدماتی
۵۴	ب: کیفیت خدمات (ارائه خدمات مطلوب و استاندارد سازی خدمات ارائه شده)
۵۵	نقش حقوق شهروندی در تعامل بین روابط اقتصادی و مقابله با فساد اداری
۵۶	الزامات بنیادین دستگاه های اداری در نظام صحیح اداری
۵۷	۱. اخلاق مداری اسلامی
۵۸	۲. آگاه سازی
۵۸	۳. مشارکت مردمی

۵۹	۴. ایجاد نظام اداری
۶۰	۵. صیانت از حقوق شهروندان
۶۱	حقوق نوین شهروندی منتج از هنجارهای اداره مطلوب
۶۱	۱. حق برابری در حمایت از قانون و برخورداری از فرصت‌ها و تسهیلات
۶۲	۲. حق بر آزادی
۶۲	۳. حق رعایت مصلحت عمومی
۶۳	۴. حق بر متناسب بودن اعمال دولتی
۶۳	۵. حق برخورداری بی‌وقفه، به موقع و سریع از خدمات عمومی
۶۴	۶. حق بر حکمرانی خردمندانه
۶۴	۷. حق بر دولت شفاف و آزادی اطلاعات
۶۴	۸. حق تضمین و احترام به حقوق مکاتبه و انتظارات مشروع
۶۵	۹. حق بر دولت پاسخگو
۶۶	۱۰. حق بر دولت سالم و منع سوءاستفاده از قدرت
۶۶	۱۱. حق بر دولت هوشمند و منطبق با فناوری و دانش روز
۶۶	۱۲. حق مشارکت
۶۷	۱۳. حق بر مسئولیت‌پذیری دولت و ایفای تکالیف قانونی
۶۹	فصل سوم: جایگاه و نقش حقوق شهروندی از دیدگاه جامعه‌شناسی ایران
۷۱	مقدمه
۷۱	جایگاه و نقش حقوق شهروندی از دیدگاه جامعه‌شناسی ایران
۷۴	مفهوم شهروندی از بعد اجتماعی
۷۴	اهمیت حقوق شهروندی در جامعه
۷۵	آگاهی از حقوق شهروندی در جامعه
۷۷	نظریات جامعه‌شناسان در باب حقوق شهروندی
۸۵	فصل چهارم: نقش حقوق شهروندی در سلامت روح و روان
۸۷	مقدمه
۸۷	مفهوم حق بر سلامت
۸۸	تعریف حق بر سلامت
۸۹	الف) حق بر سلامتی حقی فراگیر و عام الشمول است
۸۹	ب) حق بر سلامتی متضمن یک سری آزادی‌هاست
۹۰	ج) حق بر سلامتی شامل استحقاق فردی است
۹۰	د) رعایت اصل عدم تبعیض و انصاف در توزیع مناسب و عادلانه امکانات و خدمات بهداشتی

پیشگفتار

جامعه‌ای پویا، هدفمند و موفق است که در وهله اول هریک از واحدهای تشکیل دهنده جامعه به حق و حقوق قانونی، عرفی، شرعی و اجتماعی خودشان قائل باشند. نمی‌توان ادعا داشت در جامعه‌ای زندگی می‌کنیم سالم در حالی که افراد آن جامعه در تقابل با رفتارهای بینابین هستند و یا دارای نقص‌های روحی، روانی و یا ضعف‌های حاد اقتصادی و یا عدم التزام به قوانین اجتماعی می‌باشند. شأن حقوق شهروندی از آنجایی تدوین می‌شود که یک جامعه تصمیم می‌گیرد روند رو به رشد و پیشرفت خود را از شخص و واحدهای تشکیل دهنده آن جامعه آغاز کند و می‌توانیم جامعه‌ای را پویا و پیشرفت‌ش را پیوسته در نظر بگیریم که نسبت به التزام حقوق شهروندی پایبند خواهد بود. حقوق شهروندی و ضرورت اجرای آن در جامعه پویا نشان دهنده رشد و توسعه بی‌بدیل جامعه‌ای است که می‌خواهد پشت به، هرج و مرج‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و جامعه‌شناسی یک جامعه نماید لذا این حقوق و آیین‌نامه‌های مربوط به آن در قالب قراردادهای مورد تأیید نهادهای درگیر با آن کشور، تعیین و وضع می‌گردد. باید به خاطر داشته باشیم رعایت حقوق شهروندی^۱ نادیده گرفتن حق کسی و یا برتری یا نابرابری یکی نسبت به دیگری را تعریف نمی‌کند. حقوق شهروندی به هریک از ما تذکر می‌دهد که ما در این جامعه بر حسب شرایطمان، میزان تحصیلات، رشد اجتماعی، میزان فرهنگ و اقتصاد در کجای این اجتماع و جامعه قرار گرفته‌ایم و حدود و قصور رفتارهای فی مابین ما را توصیف می‌کند. حقوق شهروندی و رعایت این حقوق الزام تک تک افرادی است که پایبند به قراردادها و مقررات‌های مدنی یک جامعه هستند و یک جامعه مدنی و رو به رشد جامعه‌ای است که از این حقوق روی گردان نمی‌شود حقوق شهروندی به هر کدام از ما توصیه می‌کند که سعه صدر داشته باشیم و قوانینی را که نشان دهنده غرور و شخصیت آدم‌هاست صرفاً به خاطر زیاده‌خواهی‌های خودمان و دور زدن قوانین، زیر پا نگذاریم و باز این حقوق به ما تذکر می‌دهد که پای بندی ما به این اصول به منصفه ظهور نخواهد رسید مگر اینکه دستگاه‌های قضایی کشور پشتوانه اجرای درست قوانین باشد. حقوق شهروندی، به ما نشان می‌دهد که ما حق نداریم تعاملات خودمان را با خواسته‌های نادرست و نابرابر خودمان عجین بکنیم و آن را به عنوان شرع، قانون، قرارداد، سنت و یا یک نوع عرف و رفتار به خورد جامعه بدهیم. که این نتیجه‌ای نخواهد داشت جز ایجاد تبعیض، نابرابری، بی‌قانونی و هرج و مرج. قانون حقوق شهروندی هر چند خلأها و کاستی‌های زیادی دارد و فقط برخی از حق‌ها و آزادی‌های

شهروندان در امور قضایی و نظام اداری حمایت می‌کند، تصویب آن گامی در جهت تثبیت ایده حقوق شهروندی ادبیات حقوقی و قانونی ایران بود، به طوری که ۵ ماه پس از تصویب این قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ایران دولت و قوه قضاییه را مکلف به تهیه و تدوین منشور و لایحه حقوق شهروندی کرد، که با وجود این لایحه، با موانع و چالش‌هایی روبه‌رو می‌باشد.

هدف از نوشتن این کتاب مروری به گفت‌وگوها، نظریه‌ها و قوانین حقوق شهروندی که در دنیا با یک اصول و اساسی تعریف شده، باشد. هدفمان این بوده که به ذات حقوق شهروندی در روح و روان آدم‌هایی پردازیم که با هم در تعاملات اجتماعی و جامعه‌شناختی هستند تعاملاتی که در رویارویی، گذشت، تواضع، شهادت، صبوری و از خود گذشتگی‌ها معنا می‌گیرد. شاید قوانینی که در هیچ جانتوانند به صورت یک قانون نوشتاری آورده بشوند ولی این قانون وقتی در احساس آدم‌ها، روح و روانشان جاری شود به قانونی تبدیل می‌شود که سایر قوانین فی‌مابین انسان‌ها را می‌تواند توضیح دهد.